

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), psací potřeby

Úvodní informace (než začnete pracovat): Uvědomte si, že v atlase se nachází množství map různých měřítek a některé prvky jsou vyznačené na více mapách zároveň. Práce s atlasem je připravena tak, že je potřeba hledat na co **nejpodrobnějších** mapách (tzn. na mapách co **největšího** měřítka). Dále nezapomeňte, že v atlase nenajdete jen mapy, ale také spoustu doplňkových informací **v přílohách**. Hodně štěstí při řešení.

1

5 bodů

Doplňte následující text, případně vyberte jednu z možností. Doplněné výrazy je nezbytné správně skloňovat. Množství lze vyjádřit slovně i číslicí.

Země, v jejímž hlavním městě činí průměrný roční úhrn srážek 607 mm, hraničí na jihu a jihozápadě svého území s ... **Andorrou** ... a ... **Španělskem** Nepočítaje Britské ostrovy a její zámořská území, sdílí tato země hranice s ... **osmi / 8** ... dalšími státy (*doplň číslovku*) . Nachází se zde ... **dvě / 2** ... (*doplň číslovku*) letišť/e kontinentálního významu a ... **tři / 3** ... (*doplň číslovku*) významné ropné přístavy. Vlakem Eurostar, který jezdí tunelem pod ... **Lamanšským** ... průlivem, je možné cestovat do Spojeného království. Tuto zemi lze ve srovnání se zbytkem západní Evropy z hlediska podílu průmyslu a těžby na tvorbě HDP považovat za *nadprůměrnou* / **srovnatelnou** / *podprůměrnou*. Z hlediska porovnání zaměstnanosti v průmyslu a těžbě mezi Spojeným královstvím a námi hledanou zemí, pracuje v tomto odvětví ve Spojeném království *více* / **méně** ekonomicky aktivních obyvatel. Podíl průmyslu a těžby na tvorbě HDP je obecně vyšší v zemích bývalého **východního** / *západního* bloku Evropy. Zároveň je zde **nižší** / *vyšší* spotřeba elektřiny na obyvatele za rok.

Hodnocení: Za každou správně doplněnou informaci udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

2

3 body

Na základě uvedených podmínek určete, o jakou zemi se jedná.

- A) HDP v přepočtu na obyvatele v PPP dosahuje alespoň 40 tis. USD.
B) Přírůstek obyvatel migrací dosahuje hodnot 5 ‰ za rok.
C) Elektrárny využívající obnovitelné zdroje zahrnují více než 50 % celkového objemu výroby elektřiny.
D) Živočišná výroba je zaměřena na chov skotu, země je bohatá na jehličnaté lesy, které jsou určeny pro těžbu dřeva.

Hodnocení: Za správné řešení udělit 3 body.

Řešení: Švédsko

3

4 body

Vyberte zemi, která se z hlediska uvedených sledovaných hodnot mezi ostatní nehodí.

- A) sledovaná hodnota: nadpoloviční zastoupení vodní energie mezi obnovitelnými zdroji energie

Švédsko – Chorvatsko – Norsko – Albánie

- B) sledovaná hodnota: nadpoloviční zaměstnanost ekonomicky aktivních obyvatel ve službách

Malajsie – Rusko – Írán – Saúdská Arábie

- C) sledovaná hodnota: nadpoloviční gramotnost obyvatel starších 15 let

Libérie – Zambie – Mali – Jižní Súdán

- D) sledovaná hodnota: nadpoloviční zastoupení potravin a zemědělských produktů v exportu

Brazílie – Chile – Venezuela – Argentina

Hodnocení: Za každou správně vybranou zemi udělit 1 bod.

Řešení: Viz text.

4

7 bodů

a. Poznejte podle charakteristik, o které dvě kanadské provincie se jedná.

4 body

Provincie A:

Obyvatelé hovoří nejen anglicky, ale někteří i jazyky algické jazykové rodiny. Vyšší hustota zalidnění je výhradně v jižní části, zejména v okolí hlavního města provincie, které je zároveň leteckým uzlem světového významu.

... Ontario ...

Provincie B:

Hlavní město má méně než 500 tisíc obyvatel. Typická je v této části Kanady těžba mědi, která je posléze vyvážena společně s uhlím či průmyslovým zbožím ze zdejšího přístavu světového významu. V polovině 16. století obýval oblast v blízkosti tohoto přístavního města indiánský kmen Sališů.

... **Britská Kolumbie** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď 2 body.

Řešení: Viz text.

b. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení vztahujících se k provinciím v řešení předchozí části úkolu. Za chybná rozhodnutí se body odečítají!

3 body

Většina území obou provincií byla roku 1777 kolonizována Velkou Británií.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

V obou provinciích nalezneme některé ze sedmi největších jezer Severní Ameriky.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

Provincie A má výrazně hornatější reliéf než provincie B.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

Hodnocení: Za každé správné určení pravdivosti udělit 1 bod, za chybnou odpověď 1 bod odečíst. Minimum bodů za otázku je 0.

Řešení: Viz text.

5

4 body

Doplňte číselné údaje zaokrouhlené na celá čísla:

a) Rozdíl v průměrné lednové teplotě vzduchu mezi Lyonem a Izmiřem (ve °C):

odpověď: ... **6** ...

b) Rozdíl mezi lety vyhlášení nezávislosti Pákistánu a Středoafričké republiky (počet let):

odpověď: ... **13** ...

c) Rozdíl v průměrném ročním úhrnu srážek mezi nejsušším a nejdeštivějším místem Austrálie (v mm):

odpověď: ... **7 931** ...

d) Rozdíl mezi nadmořskou výškou nejvyšší hory Antarktidy a nejvyšší hory Evropy (v metrech):

odpověď: ... **82** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď udělit 1 bod.

Řešení: Viz text.

6

12 bodů

- a. V nabídce je uvedeno 5 různých charakteristik. Ke každému městu vyberte právě jednu charakteristiku, kterou toto město **nesplňuje**.

7,5 bodu

poloha mezi obratníkem Raka a obratníkem Kozoroha – vzdálenost od moře menší než 300 km
průměrný roční úhrn srážek nad 500 mm – počet obyvatel vyšší než 500 tisíc
stát, ve kterém leží, se řadí k příjemcům zahraniční pomoci

- a) Denpasar ... **stát, ve kterém leží, se řadí k příjemcům zahraniční pomoci** ...
b) Durban ... **poloha mezi obratníkem Raka a obratníkem Kozoroha** ...
c) Belmopan ... **počet obyvatel vyšší než 500 tisíc** ...
d) Nágpur ... **vzdálenost od moře menší než 300 km** ...
e) Boosaaso ... **průměrný roční úhrn srážek nad 500 mm** ...

Hodnocení: Za každou správně přiřazenou charakteristiku udělit 1,5 bodu.

Řešení: Viz text.

- b. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení, vztahujících se k městům z předchozí části úkolu. Za chybná určení pravdivosti se body **odečítají**!

4,5 bodu

Žádné z těchto pěti měst se nenachází ve státě s výraznou převahou vývozu (exportu) nad dovozem (importem) v rámci mezinárodního obchodu.

PRAVDA × NEPRAVDA

Právě dvě z těchto pěti měst se nacházejí v asijských zemích, ve kterých převládají muslimové.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

Jedno z těchto pěti měst je přístavem kontinentálního významu, žádné však není leteckým uzlem kontinentálního významu.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

Hodnocení: Za každé správné určení pravdivosti udělit 1,5 bodu, za chybnou odpověď 1,5 bodu odečíst. Minimum bodů za otázku je 0.

Řešení: Viz text.

7

5 bodů

Přiřaďte vybrané plodiny evropského zemědělství k příkladům lokalit, kde se tyto plodiny intenzivněji pěstují. Některé plodiny z nabídky zůstanou nevyužity.

brambory – citrusy – cukrová řepa – len
korkový dub – kukuřice – oves – vinná réva

V evropské zemi s nejvyšším podílem větrné energie na celkové spotřebě obnovitelné energie v daném státě

... **brambory** ...

Na východ i na západ od průlivu Øresund

... **cukrová řepa** ...

V oblasti, kde do moře ústí řeka Dordogne

... **vinná réva** ...

V přímořské části evropského státu s nejnižším podílem ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných ve službách

... **kukuřice** ...

V blízkosti Národního parku Aspromonte

... **citrusy** ...

Hodnocení: Za každou správně přiřazenou plodinu udělit 1 bod.

Řešení: Viz text.

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

8

8 bodů

Doplňte tabulku. Využijte nabídek. Některé možnosti v nabídkách nevyužijete.

Země	Číslo výroku	Převládající náboženství (příp. větev křesťanství)	Politický režim	Hlavní politický představitel země
<u>Maďarsko</u>	<u>1.</u>	<u>i.</u>	<u>E.</u>	Viktor Orbán
<u>Bělorusko</u>	5.	<u>iii.</u>	<u>A.</u>	<u>c)</u>
<u>Indie</u>	<u>4.</u>	hinduismus	<u>D.</u>	<u>g)</u>
Izrael	<u>2.</u>	<u>vii.</u>	<u>C.</u>	<u>b)</u>

Nabídka A

Výroky:

1. Eroze demokracie za posledních 10 let.
2. Země, kde probíhá spor o uznání hlavního města.
3. Země s největší rozlohou.
4. Země, která se v blízké budoucnosti pravděpodobně stane nejlidnatější zemí světa.
5. Země, která bývá označována jako poslední diktatura v Evropě.

Nabídka B

Politický režim dané země:

- A. Evropská země, která je teoreticky prezidentskou republikou, avšak v praxi je organizací Freedom House označována jako nesvobodná, utlačovaná a jako nesvobodný systém.
- B. Oficiálně poloprezidentská republika, která je však již od roku 2000 v rukou jednoho muže. Jedná se o zemi rozprostírající se přes Asii i Evropu. Organizací Freedom House je označena jako nesvobodný systém.

C. Parlamentní republika sužována dlouhodobým konfliktem. Organizace Freedom House ji označuje jako svobodný systém.

D. Federativní parlamentní republika, kterou organizace Freedom House označuje jako svobodný systém.

E. Evropská země, která se po rozpadu SSSR stala parlamentní republikou. V posledních letech však dochází k úpadku demokracie a Freedom House ji letos poprvé označil za částečně svobodný systém.

Nabídka C

Hlavní politický představitel země

- a) Šavkat Mirziyoev
- b). Benjamin Netanjahu
- c) Alexandr Lukašenko
- d) Bašár al-Asad
- e) Vladimir Putin
- f) Abiy Ahmed
- g) Naréndra Módí
- h) Jair Bolsonaro

Nabídka D

Převládající náboženství (příp. větev křesťanství)

- i. křesťanství – katolické
- ii. křesťanství – evangelické
- iii. křesťanství – pravoslavné
- iv. islám
- v. hinduismus
- vi. buddhismus
- vii. judaismus
- viii. tradiční animistická

pozn.: Freedom House je organizace, která vytváří hodnocení stupně demokratické svobody v jednotlivých státech světa. Míra svobody je dělena do třech kategorií: svobodný systém, částečně svobodný systém a nesvobodný systém.

Hodnocení: Za správně vyplněnou buňku tabulky udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

9

10 bodů

Rozhodněte o pravdivosti tvrzení. Pokud je tvrzení nepravdivé, vyberte z nabídky vhodnou opravu. Body se odečítají za chybné označení pravdivosti tvrzení i za chybný výběr možnosti opravy.

1) Největší plochu horských ledovců světa tvoří ledovce hor na pobřeží Aljašského zálivu, především díky dostatku srážek, které jsou přinášeny převládajícím západním prouděním.

PRAVDA × NEPRAVDA

možnosti opravy:

- a. Největší plochu horských ledovců světa tvoří ledovce Himálaje, a to zejména díky vysoké nadmořské výšce, rozloze pohoří a letnímu monzunu přivádějícímu vlhkost.
- b. Největší plochu horských ledovců světa tvoří ledovce hor na pobřeží Aljašského zálivu, především díky dostatku srážek, které jsou přinášeny převládajícím východním prouděním.
- c. Největší plochu horských ledovců světa tvoří ledovce pohoří Ťan-Šan, což je dáno kontinentální polohou, která udržuje velice nízké teploty.

2) Nejpomalejší úbytek ledu v posledních 100 letech pozorujeme typicky u horských ledovců rovníkových oblastí (severní Andy, východní Afrika a Papua Nová Guinea). To je způsobeno dostatkem srážek zásobujících tyto ledovce.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

možnosti opravy:

a. Nejrychlejší úbytek ledu v posledních 100 letech pozorujeme typicky u horských ledovců rovníkových oblastí (severní Andy, východní Afrika a Papua Nová Guinea). To je způsobeno zejména nedostatkem srážek a větším množstvím krátkovlnného slunečního záření z důvodu poklesu oblačnosti.

- b. Nejrychlejší úbytek ledu v posledních 100 letech pozorujeme typicky u horských ledovců rovníkových oblastí (severní Andy, východní Afrika a Papua Nová Guinea). To je způsobeno zejména zvyšující se teplotou a globálním zrychlením teplých mořských proudů, které se podílejí na místním klimatu.
- c. Nejpomalejší úbytek ledu v posledních 100 letech pozorujeme typicky u horských ledovců rovníkových oblastí (severní Andy, východní Afrika a Papua Nová Guinea). To je způsobeno zvyšující se oblačností a snižujícími se teplotami v rovníkovém pásmu, které vedou k vyššímu úhrnu sněhových srážek.

3) Jezera na Šumavě (např. Černé, Čertovo, Plešné) byla vytvořena pevninským ledovcem. Nahrnutím ledovcových sedimentů došlo ke vzniku morén, které jezera zahradily.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

možnosti opravy:

- a. Jezera na Šumavě (např. Černé, Čertovo, Plešné) byla vytvořena výhradně horským ledovcem nahrnutím ledovcových sedimentů a vznikem morén, které tak jezera zahradily.
- b. Pouze jezera Černé a Čertovo byla vytvořena výhradně pevninským ledovcem nahrnutím ledovcových sedimentů a vznikem morén, které tak jezera zahradily. Zbytek je původem z horských ledovců.

c. Jezera na Šumavě (např. Černé, Čertovo, Plešné) byla vytvořena horským ledovcem, který vytvořil sníženiny zvané kary. V těch se po roztátí ledovce vytvořila jezera.

4) Ledovce se formují postupnou akumulací sněhu, který je stlačován do podoby tzv. firnu za působení dalších fyzikálních procesů. Při dosažení kritické hustoty se z firnu stává led tvořící samotný ledovec. Ledovec má díky extrémnímu stlačení mírně vyšší hustotu než voda a vyskytuje se výhradně nad sněžnou čarou.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

možnosti opravy:

- a. Ledovce se formují postupnou akumulací sněhu, který je stlačován do podoby tzv. firnu za působení dalších fyzikálních procesů. Firn tvoří vlastní ledovec a má díky extrémnímu stlačení mírně vyšší hustotu než voda a vyskytuje se výhradně nad sněžnou čarou.
- b. Ledovce se formují postupnou akumulací sněhu, který je stlačován do podoby tzv. firnu za působení dalších fyzikálních procesů. Při dosažení kritické hustoty se z firnu stává led, tvořící samotný ledovec. Ledovec má vždy nižší hustotu než voda a vyskytuje se výhradně pod sněžnou čarou, kde je led vyvinutý. Nad sněžnou čarou se vyskytuje pouze firn, který ledovcem nazývat nemůžeme.

c. Ledovce se formují postupnou akumulací sněhu, který je stlačován do podoby tzv. firnu za působení dalších fyzikálních procesů. Při dosažení kritické hustoty se z firnu stává led tvořící samotný ledovec. Ledovec má nižší hustotu než voda a může se vyskytovat nad i pod sněžnou čarou.

5) Dva rozlohou největší ledovce najdeme na Antarktidě a v Grónsku. Oba dohromady tvoří přibližně 96 % všech pevninských ledovců a zároveň dosahují největší mocnosti ledovcových vrstev.

PRAVDA × NEPRAVDA

možnosti opravy:

- Dva rozlohou největší ledovce najdeme v Antarktidě a v Kanadě, když v zimě zamrzne Kanadské arktické souostroví. Oba dohromady tvoří přibližně 96 % všech pevninských ledovců a zároveň dosahují největší mocnosti ledovcových vrstev.
- Dva rozlohou největší ledovce najdeme v Antarktidě a v Grónsku. Oba dohromady tvoří přibližně 56 % všech pevninských ledovců a dosahují největší mocnosti ledovcových vrstev.
- Dva rozlohou největší ledovce najdeme v Antarktidě a v Grónsku. Oba dohromady sice tvoří přibližně 96 % všech pevninských ledovců, ale největší mocnost ledovcových vrstev mají ledovce Aljašky.

Hodnocení: Za správné posouzení pravdivosti tvrzení udělit 1 bod. Za chybné posouzení tvrzení 1 bod odečíst. Za správně vybranou opravu udělit 1 bod. Za chybně vybranou opravu 1 bod odečíst. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

10

3 body

Podle popisu určete, o která pohoří se jedná.

Jedná se o protáhlé pohoří rozprostírající se celkem přes 7 států světa. Délka pohoří od severu na jih činí 7 240 km a jeho nejvyšší bod dosahuje výšky 6 959 m n. m. Ve srovnání s ostatními velehorami má toto pohoří díky svému značnému územnímu rozsahu z hlediska zeměpisné šířky velmi pestrou krajinu. Na východním úpatí tohoto pohoří nalezneme oblast tzv. srážkového stínu, kde se nachází nejsušší poušť světa.

odpověď: ... **Andy** ...

Hledané pohoří se táhne v délce 2 400 km a jeho nejvyšší bod dosahuje výšky 4 167 m n. m. Tento útvar vznikl zejména v období alpinského vrásnění, konkrétně srážkou africké a euroasijské desky. Pohoří je lokalizováno mj. ve stejné zemi, kde leží vyhledávané turistické město Šafšawān.

odpověď: ... **Atlas** ...

Vrcholky hledaného pohoří nepřesahují 3 000 m n. m. Daný útvar se táhne v celkové délce 1 700 km a leží na stejnojmenném poloostrově. Západní strana příkře spadá do moře, které vytváří pro tuto oblast typické přírodní útvary zvané fjordy. Ačkoliv se pohoří rozkládá na území třech států, většinu vrcholů nalezneme pouze na území jednoho z nich.

odpověď: ... **Skandinávské pohoří** ...

Hodnocení: Za každou správnou odpověď udělit 1 bod.

Řešení: Viz text.

11

4 body

K tabulkám pořadí světových metropolí z nabídky přiřaďte jev, dle kterého je stanoveno pořadí v dané tabulce. Některé možnosti z nabídky nevyužijete.

- metropole s největším letištěm v roce 1990 (dle počtu odbavených pasažérů)
- metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 1950
- metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 2015
- metropole s nejvyšším absolutním nárůstem počtu obyvatel v letech 2015–2035
- metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 1990
- metropole s nejpomalejším přírůstkem obyvatel v roce 2015
- metropole s největším počtem turistů v roce 1950

A	
pořadí	metropole
1.	New York
2.	Tokio
3.	Londýn
4.	Ósaka
5.	Paříž

B	
pořadí	metropole
1.	Tokio
2.	Ósaka
3.	New York
4.	Mexico City
5.	São Paulo

metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 1950

metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 1990

C	
pořadí	metropole
1.	Dillí
2.	Kinshasa
3.	Dháka
4.	Lagos
5.	Šanghaj

D	
pořadí	metropole
1.	Tokio
2.	Dillí
3.	Šanghaj
4.	Mexico City
5.	São Paulo

metropole s předpokládaným nejvyšším absolutním nárůstem počtu obyvatel v letech 2015–2035

metropole s nejvyšším počtem obyvatel v roce 2015

Hodnocení: Za správně přiřazený jev udělit 1 bod.

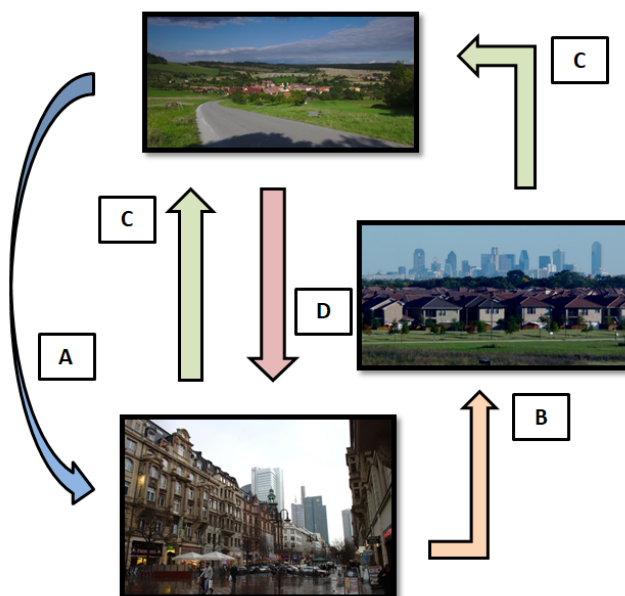
Řešení: Viz text.

12

5 bodů

- a. Pojmenujte jednotlivé urbanizační fáze znázorněné šipkami a přiřaďte jejich odpovídající charakteristiky z nabídky.

4 body

nabídka:

- pokles počtu obyvatel v celém vnitřním městě a populační stagnace předměstí způsobená především zánikem upadajících průmyslových odvětví
- nová výstavba mimo kompaktní zástavbu města charakteristická přeměnou existující venkovské zástavby a změnou způsobu života
- prudký rozvoj centra i jeho zázemí v souvislosti s poslední (pátou) fází demografické revoluce
- charakteristická oživením městských center, kde se revitalizují opuštěné bývalé průmyslové budovy
- koncentrace obyvatel kolem historických jader měst zapříčiněná industrializací

A	<u>urbanizace: e)</u>
B	<u>suburbanizace: b)</u>
C	<u>deurbanizace: a)</u>
D	<u>reurbanizace: d)</u>

Hodnocení: Za každou správně pojmenovanou fází a přiřazenou charakteristiku udělit 1 bod. Body nelze nijak dělit.

Řešení: Viz text.

b. Jak se odborně nazývá nekontrolovaná forma procesu, jenž je označen šipkou B? Jedná se o chaotické „rozlézání“ města do příměstského prostoru přinášející řadu problémů: zatížení hromadné dopravy, vysoké náklady na technickou infrastrukturu nebo neúčelné zastavování příměstské přírodní krajiny a následně také úpadek městských center.

1 bod

a) city expansion

b) urban sprawl

c) city sprawl

d) town spread

Hodnocení: Za správnou odpověď udělit 1 bod.

Řešení: Viz text.

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

Od prvních měsíců roku 2020 se celý svět potýká s pandemií koronaviru. Celá situace přináší velké množství dat a informací, které jsou v některých případech nepřesné a obsahují chyby, případně se dokonce jedná o úmyslné změny dat. Je proto potřeba všechny informace kriticky hodnotit a porovnávat různé zdroje informací.

13

13 bodů

- a. **Přečtěte si následující text. Celá tvrzení (1–10; kurzívou) porovnejte s příloženým souborem grafů a rozdělte podle toho, zda jsou pravdivá, nepravdivá, nebo se dle těchto grafů nedají ověřit. Za chybně posouzená tvrzení se body odečítají.**

10 bodů

(1) Pandemie koronaviru je zodpovědná za 20% pokles globální produkce oxidu uhličitého. To je skoro třikrát tolik jako celkové roční emise Itálie. Zatímco lockdowny postupně končí, energetická spotřeba Číny a dalších států se pomalu vrací do původních hodnot. Zjišťujeme tak, že pandemie má jen zanedbatelný dopad na klima.

Většina dat o emisích oxidu uhličitého jsou podávána ročně, ale nečekaný sociální a ekonomický šok, který pandemie přinesla, zvýšil poptávku po informacích a datech týkajících se spotřeby energie a emisí v reálném čase. *(2) Ty přicházejí z různých zdrojů, mimo jiné z expertních zpráv o energiích a počasí, satelitních sledování a dopravních dat z navigačních systémů. Ačkoliv se některé studie svými výsledky lehce liší, závěry jsou podobné. (3) Emise oxidu uhličitého se v prvních čtyřech měsících roku 2020 snižovaly – takový trend v roce 2019 nepozorujeme. (4) Na základě předpokladu, že se budou protiepidemická opatření uvolňovat v průběhu roku, bylo spočítáno, že kumulativní globální emise CO₂ pro rok 2020 by se mohly snížit o 4–7 %, což by byl největší propad od druhé světové války.*

Rozsah poklesu emisí pro tento rok by byl proto podobný těm, které jsou požadovány dle z roku 2015. Tento dokument požaduje snížení růstu globální teploty na 1,5 až 2 °C pod preindustriální hodnoty. *(5) Pokud nás ale něco naučila ekonomická krize z roku 2008, tak je to, že se produkce emisí může opět rychle zvýšit.*

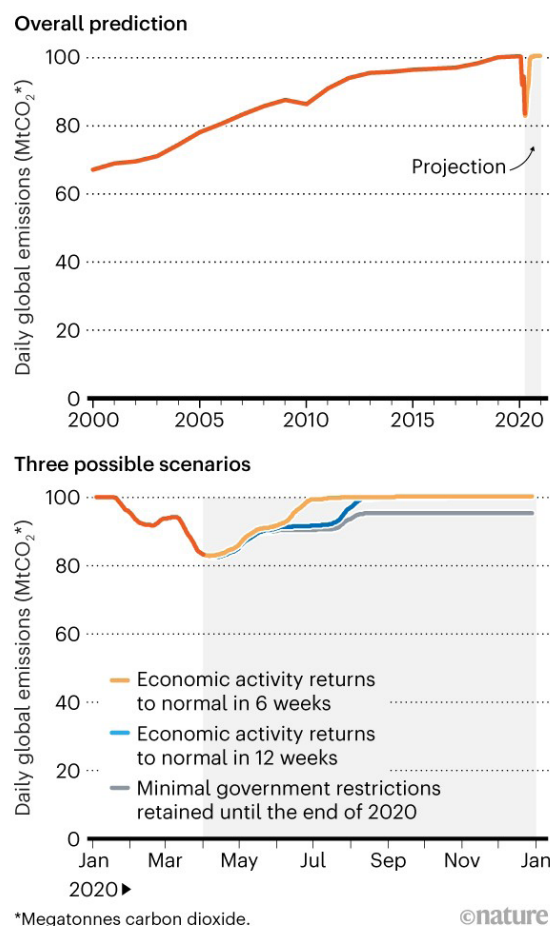
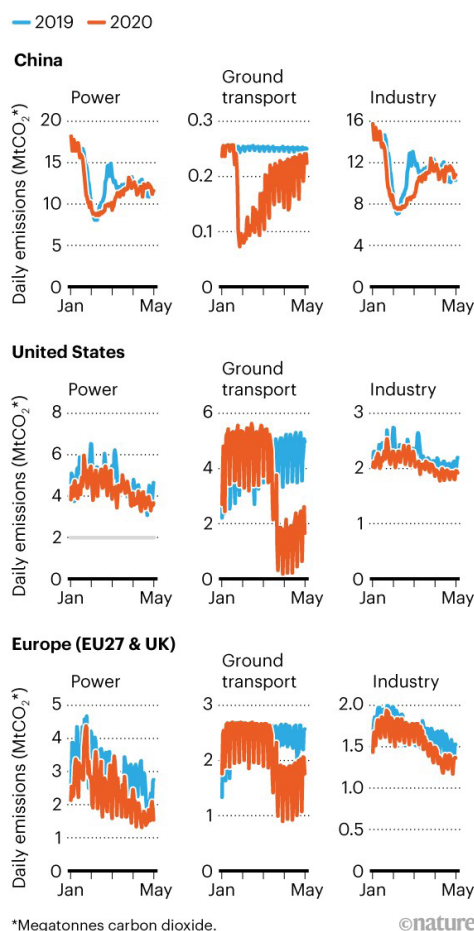
(6) Podle předběžných odhadů se od března (rok xxxx) v porovnání s předchozím rokem začala globální denní produkce emisí CO₂ výrazně lišit. Tehdy země po celém světě začaly snižovat export a import, což mimo jiné vyústilo i v pokles dopravních aktivit a navíc se začaly praktikovat zásady společenského odstupu.

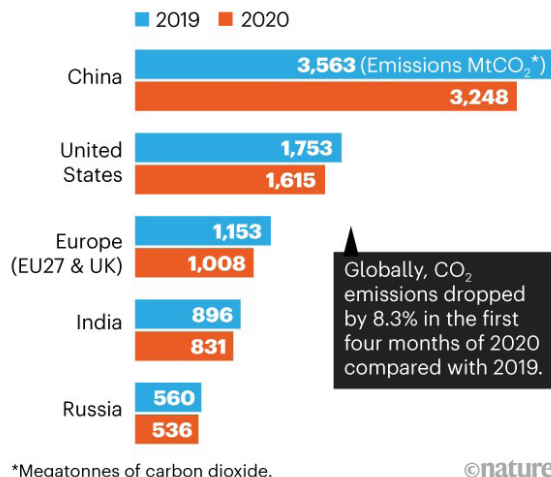
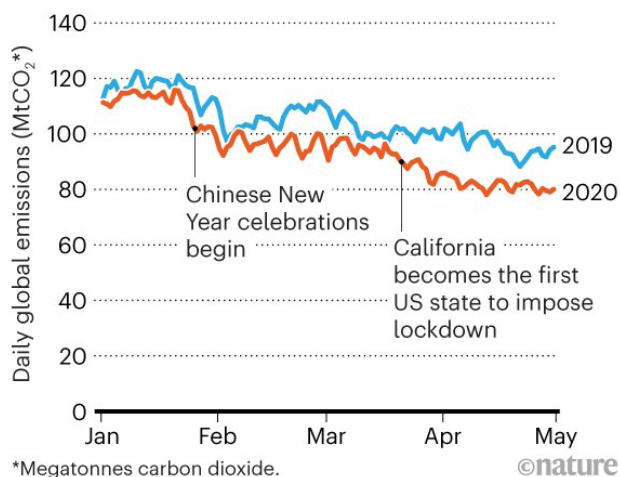
(7) *Není překvapivé, že největší meziroční absolutní pokles byl zaznamenán v USA, které jsou největším producentem skleníkových plynů na světě. Hodnoty této země začaly strmě klesat v lednu (rok yyyy).*

(8) *Celosvětový pokles emisí tohoto měsíce je ale typický, jelikož je ovlivněn pravidelným poklesem spotřeby energie na začátku čínského nového roku. Křivka globální denní produkce CO₂ se tedy vyvíjí podobně jako v roce 2019, kdy čínský nový rok nastal počátkem února. Čínský lockdown pomohl udržet snížení emisí až o 10 % v porovnání s předchozím rokem až do března. Když se čínská ekonomika obnovila, ostatní země naopak lockdown přijaly, což snížilo dubnové hodnoty globálních emisí oxidu uhličitého.*

(9) *Na poklesu globálního denního množství vyprodukovaných emisí CO₂ od počátku roku 2020 se významně podílelo dramatické snížení těchto hodnot v leteckém průmyslu.*

Největší rozdíl v hodnotách emisí v absolutních číslech ale pramení ze spotřeby elektrické energie a sektoru pozemní dopravy. (10) *Komerční a průmyslová poptávka po elektrické energii na počátku epidemie poklesla po uzavření podniků a po tom, co lidé začali méně využívat automobilovou dopravu, jak bylo možné sledovat např. ve Švédsku nebo Rakousku. Využívání aut (zodpovědné za nezanedbatelné množství produkovaných emisí) je jedním z hlavních rozdílů mezi dnešní situací a ekonomickou krizí v roce 2008, kdy k podobnému poklesu ve využívání osobní automobilové dopravy nedošlo.*

zdroj grafů: <https://www.nature.com/>

pravdivá tvrzení: **5, 6, 8**

nepravdivá tvrzení: **1, 3, 7, 9**

tvrzení, u kterých nelze pravdivost posoudit: **2, 4, 10**

Hodnocení: Za každé správně určené tvrzení udělit 1 bod, za každé chybně určené tvrzení 1 bod odečíst. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

b. Který mezinárodně ratifikovaný dokument byste doplnili na prázdné místo v textu (označené tečkami)? Název uveďte v prvním pádě (2 slova).

1 bod

Hodnocení: Za správnou odpověď udělit 1 bod.

Řešení: Pařížská dohoda

c. Doplněte roky, které se skrývají pod označeními (rok xxxx) a (rok yyyy).

1 bod

Hodnocení: Za každou správnou odpověď udělit 0,5 bodu.

Řešení: obojí (rok 2020)

d. Vyberte tvrzení, která jsou na základě informací v textu pravdivá. Body za označení chybných tvrzení se odečítají.

1 bod

- a) Koronavirus dlouhodobě přispěl ke zvrácení procesu globální změny klimatu.
- b) Lockdown se nejeví jako strategie zodpovědná za snížení produkce oxidu uhličitého.
- c) Ekonomická krize z roku 2008 je rozsahem i faktory poklesu emisí CO₂ srovnatelná s pandemií covid-19.

d) Pokud by se podařilo udržet globální hodnoty produkovaného množství oxidu uhličitého jako za pandemii covid-19, trend stoupající globální teploty by mohl být potlačen.

e) Změna produkce oxidu uhličitého i v jednom státě se dokáže znatelně projevit na globální změně, pokud je stát dostatečně velkým producentem.

Hodnocení: Za každé správně vybrané tvrzení udělit 0,5 bodu. Za chybně vybrané tvrzení 0,5 bodu odečíst. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

14

5 bodů

Důležitým geografickým zdrojem dat jsou mapy. Často ale dochází k chybným interpretacím, které mohou být způsobeny nekvalitním zpracováním mapy nebo absencí důležitých prvků. I v případě zpráv o pandemii koronaviru bylo možné se s takovými mapovými produkty setkat. Často se objevují ve špatné podobě nebo interpretaci i na sociálních sítích či ve zpravodajských médiích. Odpovězte na následující otázky týkající se přiložených map.

Mapa 1

Mapa 2

How the virus has spread in China

■ No cases ■ 1 to 50 ■ 51 to 100 ■ 101 to 500 ■ More than 500

20 Jan: 291 cases

22 Jan: 446 cases

24 Jan: 864 cases

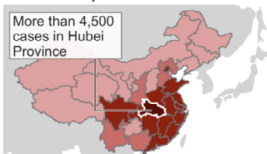
26 Jan: 2,021 cases

28 Jan: 4,524 cases

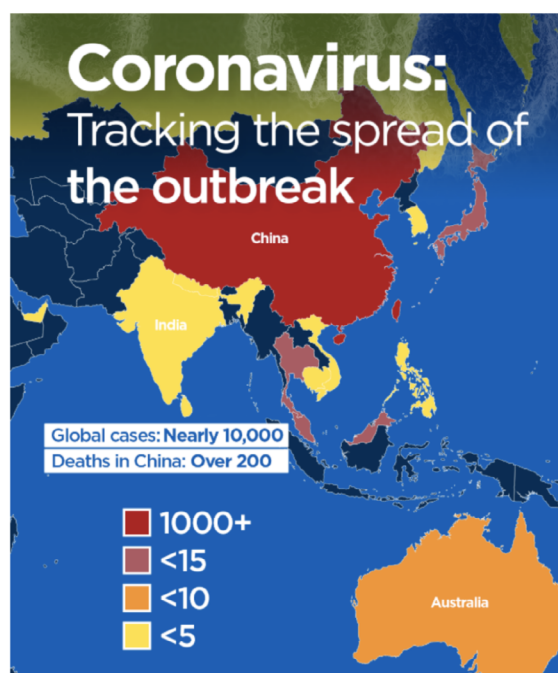
30 Jan: 7,711 cases

Source: China National Health Commission, BBC Research, 30 Jan

BBC

Mapa 3

zdroj map: <https://firstdraftnews.org/>

- a. Vyberte z nabídky titulek, který nejlépe popisuje, co znázorňuje Mapa 1 (která se v této podobě objevovala s různými chybnými výklady na sociálních sítích).

0,5 bodu

- a) Šíření covid-19 v roce 2020
b) Šíření covid-19 v roce 2019

c) **Intenzita letecké dopravy v roce 2011**

- d) Propojenost globálních sociálních sítí v roce 2020
e) Obchodní vztahy světových metropolí v roce 2019

Hodnocení: Za správnou odpověď udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

- b. Každá z map obsahuje nějakou kartografickou chybu, která ztěžuje její správný výklad. Z nabídky přiřaďte k mapám ty kartografické chyby, které jsou důležité pro prezentování předkládané informace konkrétní mapou (ignorujte ostatní chyby, které čtenáři nezkomplikují pochopení zobrazované informace). Chyb může jedna mapa obsahovat více a chyba z nabídky může být využita vícekrát.

4,5 bodu

chybějící směrová růžice – chybějící měřítko – nevhodné kartografické zobrazení
využití kartodiagramu namísto kartogramu – využití absolutních dat namísto relativních
využití relativních dat namísto absolutních – využití kartogramu namísto kartodiagramu
nedostatečné informace v názvu mapy/chybějící název – neúplná/chybějící legenda

mapa	chyby
1	<u>nedostatečné informace v názvu mapy/chybějící název, neúplná chybějící legenda</u>
2	<u>využití absolutních dat místo relativních, nedostatečné informace v titulku, využití kartogramu místo kartodiagramu</u>
3	<u>využití absolutních dat místo relativních, nedostatečné informace v titulku, využití kartogramu místo kartodiagramu, neúplná/chybějící legenda</u>

Hodnocení: Za každý správně přiřazený nedostatek udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

15

12 bodů

S využitím dat z webu <https://ourworldindata.org/coronavirus> porovnej, do jaké míry jsou onemocněním covid-19 zasaženy různé části světa a jak se situace ve světě vyvíjela v průběhu minulého roku.

- a. Přiřaď k jednotlivým řádkům tabulky uvedené části světa z nabídky (do 1. sloupce) a zároveň doplň statistické údaje do ostatních prázdných polí tabulky. Všechny hodnoty zaokrouhluje na celá čísla.

9 bodů

Afrika – Asie – Evropa – Jižní Amerika – Oceánie – Severní Amerika

světový makroregion	celkový počet potvrzených případů covid-19 na 1 milion obyvatel regionu (k 30. 11. 2020)	celkový počet potvrzených obětí covid-19 (k 30. 11. 2020)	míra úmrtnosti na covid-19 (v ‰, tj. počet obětí na 1 000 případů, k 30. 11. 2020)
<u>Jižní Amerika</u>	25 857	<u>325 365</u>	<u>29</u>
<u>Asie</u>	<u>3 644</u>	<u>292 144</u>	17
<u>Oceánie</u>	<u>741</u>	<u>942</u>	31
<u>Evropa</u>	<u>23 182</u>	395 382	<u>23</u>
<u>Severní Amerika</u>	<u>27 096</u>	406 456	<u>26</u>
<u>Afrika</u>	1 624	<u>51 992</u>	<u>24</u>

Hodnocení: Za každou doplněnou buňku tabulky udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

- b. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení. Za chybné odpovědi se body odečítají.

2 body

K 30. 11. 2020 evidovala Velká Británie vyšší kumulativní počet provedených testů na covid-19 než Itálie, Polsko, Česko, Slovensko a Maďarsko dohromady.

PRAVDA × NEPRAVDA

Celkový počet potvrzených obětí covid-19 rostl v průběhu května 2020 výrazně rychleji v Íránu než v Kanadě, avšak v průběhu července 2020 byla situace opačná.

PRAVDA × NEPRAVDA

Celková míra úmrtnosti na covid-19 byla na jaře i v létě 2020 výrazně vyšší v Evropské unii než v Africe či Jižní Americe, avšak zatímco u Evropské unie tyto hodnoty v průběhu září a října rychle klesaly, v Africe a Jižní Americe začal ve stejném období podíl mrtvých naopak prudce narůstat.

PRAVDA × **NEPRAVDA**

Slovensko bylo k 30. 11. 2020 jediným státem Visegrádské skupiny (visegrádské čtyřky) s nižším než 10% podílem pozitivních testů na jejich celkovém počtu.

PRAVDA × NEPRAVDA

Hodnocení: Za každé správné rozhodnutí o pravdivosti udělit 0,5 bodu. Za chybné rozhodnutí 0,5 bodu odečíst. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

- c. Porovnej z hlediska vybraných ukazatelů o nemoci covid-19 k 30. 11. 2020 rozvinuté a rozvojové země pomocí slov vyšší/nižší, lepší/horší (doporučujeme využít mapových podkladů na výše uvedeném webu).

1 bod

dostupnost dat o celkovém počtu provedených testů: v rozvinutých zemích **lepší** / horší / vyšší / nižší než v zemích rozvojových

počet provedených testů na tisíc obyvatel: v rozvojových lepší / horší / vyšší / **nižší** než v zemích rozvinutých

Hodnocení: Za každou správnou odpověď udělit 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.